

CONFUNDAREA, ÎN SCRIS ȘI ÎN ROSTIRE, A CONSOANELOR „S” ȘI „Z”

MARINA POGOSEAN

cl. a X-a, LT „Ion Creangă”, Chișinău

Există destule „oscilații” în scrierea și pronunțarea unor cuvinte a căror structură conține consoana „s” sau „z”, confuzia dintre cele două consoane afectând corectitudinea termenilor întrebuiți, de exemplu: *cisme, cizme; plezni, plesni; paradisiac, paradiziac; smulgi, zmulgi; trăsnet, trăznet; premiză, premisă*.

Iată care sunt normele ortografice și ortoepice ce „reglementează” oportunitatea sunetelor **s** și **z** în structura fonetică a cuvintelor:

<p>1. Se scrie și se pronunță s (nu z):</p>	<ul style="list-style-type: none"> • în cuvintele: <i>episod, disertație, gresie, premisă, sesiune, sesiza, vernisaj</i>; • în neologisme care au la finală <i>-asm(ă)</i> sau <i>-ism(ă)</i>: <i>entuziasm, fantasmă, miasmă, plasmă, pleonasm, prismă, sarcasm, schismă</i>.
<p>2. Înainte de m, n, l – litere care notează consoane sonante – se scrie și se pronunță în unele cuvinte s, în altele z:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • cu s: <i>-sm: asmuți, basma, cosmos, smalț, smarald, smead, sminti, smântână</i>; <i>-sn: snop, trăsnaie, trăsnet, trosni, trăsni</i>; <i>-sl: breaslă, desluși, islam, islandez, legislație, măslină, odraslă, slab, slavă, slănină, slugă, slujbă, slut</i>; • cu z: <i>-zm: bezmetic, cazma, cizmar, cizmă, pizmă, zmeu, zmeură</i>; <i>-zn: beznă, caznă, căzni, îndrăzni, poznă, razna</i>; <i>-zl: izlaz, zloată</i>.
<p>3. Înainte de sufixul -nic se scrie și se pronunță s sau z după cum cuvintele de bază au rădăcina terminată în s sau z:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • în s: <i>casnic, căsnicie (casă), josnic, josnicie (jos)</i>; • în z: <i>obraznic, obrăznicie (obraz), paznic (pază)</i>.
<p>4. Cuvintele care se scriu și se pronunță cu s pot avea în aceeași familie cuvinte cu z, potrivit cu forma din limba de origine:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>concis, dar concizie; decis, decisiv, dar decizie; precis, dar preciza, precizie; sens, consens, sensibil, dar senzație, senzorial, senzitiv</i>; • <i>curios, dar curiozitate; generos, dar generozitate; ingenios, dar ingeniozitate; minușios, dar minușiozitate; nervos, dar nervozitate</i>.